

ЕЛКА КОНСТАНТИНОВА
АНТИУТОПИЧНА
СОЦИАЛНО-ПОЛИТИЧЕСКА
САТИРА

chitanka.info

Авторът на сатиричния роман „Добре охранявани мъже“ е един от видните представители на френската научна фантастика. Световната му популярност се дължи на актуалните политически, социални, психологически и философски проблеми, които успешно въплъщава във фантастичната образност на произведенията си. Богато нюансираното чувство за хумор и непримиримостта, с която се отнася към неразумното цивилизовано човечество, засилват въздействието на неговото увлекателно повествование. Призивите на писателя за спасяване на човешката емоционалност и за реабилитиране на здравия разум звучат тревожно и драматично заедно с предупреждението и заплахата.

Робер Мерл е известен на българския читател с романите: „Животно, надарено с разум“, „Смъртта е моят занаят“, „Малвил“, „Островът“ и „Мадрапур“, в които се разработва твърде разнообразна тематика и налага проблемите на дълга, съвестта и морала. Характерно за автора е съсредоточеното наблюдение над разрастващата се аморалност на технически усъвършенстващата се цивилизация.

Писателят населява нашата неустойчива планета с жителите на бъдещето, които в преувеличени размери носят пороците на съвременниците. Той прави своите съкровени изповеди за собствената си съдба и мащабните си обобщения за опасностите, които грозят живота на земните обитатели. Така например в романа „Мадрапур“ Мерл събира в един космически кораб пътници от различни националности, които в критичен момент разкриват истинската си хищническа същност. Това са все представители на съвременната буржоазна върхушка, на държавната власт и бизнеса, чиято единствена цел става спасяването на собствените имуществва. Разкривайки пълното опустошение на този тип хора, авторът ги представя в трагикомична светлина, разрежда черните бои със средствата на гротескно-фантазното изображение.

Робер Мерл е безпощаден изобличител на съвременните прояви на безразсъдство и безумие в буржоазното царство на алиенация и поквара. Със средствата на фантастичната гротеска той изобразява различните начини за превръщане на нравствените стойности в унизителен бизнес и за деформиране на човешкия характер. В „Добре охранявани мъже“ това става чрез жестоките норми на едно изродено бъдещо общество на матриархат, в което са пренебрегнати природните

закони и обявена война срещу мъжкия пол. Тук управляват демонични жени, изпълнени с омраза към мъжете, умопомрачени от властолюбив и кариеристични амбиции. Героините на бъдещето, които в същност са „доусъвършенствувани“ съвременни бизнесменки, живеят без обич и топлота, съзнателно потискайки своята женственост. В техните образи виждаме карикатурно уголемени всички извращения на днешната еманципация на жената в американското общество.

Хуморът, с който френският писател, рисува бъдещето, ярко оцветява диaboлистичното му повествование, придава му разнообразен колорит и неусетно прераства в сатирично и саркастично изобличение. Най-характерно за начина, по който авторът претворява гротесково действителността, е съчетаването на комичното с трагичното, на забавното с диaboличното, на реалното с фантастичното. Постоянната тревога, с която Мерл пише за човека в днешния свят на капитала, придава драматизъм на неговите безпощадно правдивы изображения на човешката глупост, алчност, властолюбие и жестокост и на всичко, което заплашва живота на планетата. Образите му най-често будят отвращение и ужас, но едновременно с това и укрепват волята за съпротива срещу пороците на западната цивилизация.

Антиутопичната социално-политическа сатира на Робер Мерл е отправена най-често към американския начин на живот. С помощта на фантастичното изображение отрицателните явления се преувеличават и се поднасят в чист вид. Придобивайки невъзможен, абсурден характер, те по-ефикасно въздействуват на читателското съзнание. В същност в „Добре охранявани мъже“ писателят открито говори срещу държавната власт във Вашингтон, срещу професионалните американски политици, за постоянните кризи в Белия дом, за пълната безотговорност на ръководните органи, за американската грандоманщина и т.н. Рисувайки два възможни варианта на американския матриархат, писателят характеризира различни страни на патологичното общество. Неговата убийствена ирония преминава в сарказъм при конкретните картини на политическия живот в САЩ.

Същността на гротескното изображение на Мерл се състои в нарушаването на нормалния порядък на живота: жените не искат да стават майки, мъжете са в подчинено и безпомощно положение, децата са напълно изоставени и страдат от самота. Пълното господство на

жените във всички сфери на живота дава възможност на първичните инстинкти и страсти да се развихрят застрашително. Така например главният герой на романа учен-невролог е постоянна жертва на женските капризи, които за малко не го ликвидират, а заедно с него и цялото мъжко население на континента (тъй като именно той работи за откриването на лекарство срещу смъртоносното заболяване, засегнало мъжете). Борещият се дух на този герой е безпомощен, предварително обречен; съдбата му е предопределена от силите на реакцията и разрухата.

Фантастично-гротесковите образи в романа са само преувеличени проекции на съвременните обществени пороци, на реалните социални процеси, които се извършват в днешна Америка. Затова реалистичното и фантастичното съжителствуват в художествено единство, а хуморът се редува с иронията и фантастичната сатира. В някои моменти надделява демоничното начало в гротесковата образност (например жените президентки и управляващите жени в САЩ).

Грубо патологичното лице на „бъдещото“ женско царство, в което мъжете са жестоко малтретирани и фантастичната деформация на жените-мъжемразки се разкриват от автора главно в комична светлина. Преобладава комедийното преувеличаване и заостряне на съвременните пороци в американския живот, който за френския писател е символ на съвременното зло. Най-голямата заслуга на Робер Мерл е постигнатия сполучлив гротесков монтаж, при който реалното и фантастичното се приближават и си взаимодействуват в една художествена цялост. В изобразяваната с фантастични средства действителност на бъдеща Америка (и в двата възможни варианта на матриархата, които писателят описва) има нещо и комично, и трагично, нещо ужасяващо с бездънния си хаос... В този роман всичко е до такава степен фантастично деформирано, че ни принуждава едновременно да се изумяваме и да се отвращаваме, да се ужасяваме и да се смеем.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.